

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Kerstin Lejonklou
Tfn: 063 - 15 34 57
E-post:

2017-11-08

RS/1547/2017

Socialdepartementet

Svar på remiss På lika villkor! Delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen, SOU 2017:43

Region Jämtland Härjedalen har fått möjlighet att yttra sig angående betänkandet På lika villkor! Delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen, SOU 2017:43.

Utredningen visar tydligt att ett gediget utredningsarbete och kartläggning har genomförts. Resultatet ger en översikt av hur hjälpmedelsverksamhetens komplexitet ser ut. Komplexiteten leder till att huvudmännen har olika förutsättningar vilket kan leda till att hjälpmedelsanvändare får olika möjligheter beroende på var i landet de bor.

Utredningens uppdrag:

- Lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten i fråga om hjälpmedel och minska skillnaderna över landet.
- Kartlägga tillgången till hjälpmedel för enskilda samt analysera ansvarsfördelningen och samordningen mellan huvudmännen.
- Förslagen ska vara effektiva och bidra till ökad delaktighet.

Diarienummer hos Socialdepartementet: S2017/03349/FST.

Region Jämtland Härjedalen ställningstagande till betänkandets förslag:

Definition av begreppet hjälpmedel

Utredningen föreslår att en definition av begreppet hjälpmedel förs in i hälso- och sjukvårdslagen.

Utredningen föreslår att definitionen innefattar punkt 8 (*delta i sysselsättning och vardagliga fritidssysselsättningar som utförs i hemmet och närmiljön*). Utredningen beskriver vidare att hjälpmedel för motions sport och hobbyverksamhet generellt inte kan anses ingå i hälso- och sjukvårdens ansvar. I detta sammanhang använder utredningen termen *fritidshjälpmedel* (sid 517), vilket är missvisande.

Region Jämtland Härjedalen anser att

- En tydlig definition av hjälpmedel behöver tas fram.
- Det behövs en mer preciserad definition av hjälpmedel för vård och behandling, samt att dessa hjälpmedel delas in i grupper.

Vägen till tydligare definition för hjälpmedel kan vara via lagstiftning eller genom att nyttja befintlig klassifikation av hjälpmedel (ISO9999). Det senare kan vara att föredra, då det

möjliggör en tydlighet avseende vad som är hälso- och sjukvårdens ansvar både för enskilda och för huvudman.

Region Jämtland Härjedalen invänder mot punkt 8 (*delta i sysselsättning och vardagliga fritidssysselsättningar som utförs i hemmet och närmiljön*) i dess nuvarande formulering. Region Jämtland Härjedalen anser därför att den ska strykas eller omformuleras.

Region Jämtland Härjedalen förväntar sig ett förtydligande avseende vad som är *närmiljö*.

Region Jämtland Härjedalen invänder mot föreslagen definition av begreppet hjälpmedel och invänder således även mot att begreppet hjälpmedel förs in i HSL med nuvarande formulering.

Bestämmelse om hjälpmedelsavgifter i HSL (14.8.2)

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse förs in i HSL, som reglerar avgiftsuttag på hjälpmedelsområdet. Kriterierna är att avgifter ska vara skäligen. Avgifter får inte tas ut av användare yngre än 18 år och inte heller av personer som är 85 år eller äldre. Vidare föreslås att avgifter inte får tas ut av individer tillhörande personkretsen LSS.

Om bestämmelse införs om att avgifter inte får tas ut, innebär det en inskränkning i det kommunala självstyret. Kommunallagen uttrycker att kommuner och landsting har rätt att ta ut avgifter.

Region Jämtland Härjedalen invänder mot avgiftsbefrielse för individer tillhörande personkrets LSS, även med motiveringen att ett sådant beslut innebär administrativa merkostnader i förskrivningsprocessen. Systemen innehåller inte uppgifter om individen tillhör LSS.

Det är även oklart om huvudmännen får dela sådan information ur respektive journalsystem eller motsvarande mellan huvudmän.

Säker och ändamålsenlig rehabilitering inom kommunernas ansvarsområde

Utredningen föreslår att kommuner särskilt ska beakta verksamheternas behov av kompetens i form av arbetsterapeuter och fysioterapeuter.

Region Jämtland Härjedalen har goda erfarenheter av medicinskt ansvarig för rehabilitering, som tydligt kompletterar medicinskt ansvarig sjuksköterskas kompetens. Vi är medvetna om att vi inte kan styra hur någon kommun bemannar och fördelar sin kompetens. Vi ser det dock som ett steg i riktning att åstadkomma en mer jämlik vård för personer (patienter) med behov av rehabilitering.

Förslag att stärka elevhälsan

Utredningen föreslår att förordningen om elevhälsans sammansättning ska utökas till att avse även arbetsterapeut, fysioterapeut och logoped.

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom förslaget om komplettering av teamet runt barn med särskilda behov, med samma motivering som ovan, d.v.s. jämlik vård även i landsbygd och glesbygd. Gruppen med funktionsnedsättningen ADHD är så stor som 5 % och läggs den neuropsykiatriska gruppen i form av "essence gruppen" d.v.s. de som har problem inom det spektrat så talar vi om 15-20%.

Det är då så stora grupper att det inte är rimligt att det enbart är hälso- och sjukvårdens ansvar. Stödet av mer habiliterande karaktär måste hamna närmare barnen, förslagsvis på i skolmiljö/elevhälsa. Med våra avstånd är det inte rimligt att åka 20 mil till arbetsterapeut på sjukhusklinik för t.ex. tids- och planeringshjälpmedel som barnet framförallt behöver i sin skolmiljö.

Sammanställda kunskapsöversikter

Utredningen föreslår att SBU ges i uppdrag att kartlägga befintligt kunskapsläge för olika medicintekniska hjälpmedel.

Inom hjälpmedelsområdet saknas utpekade ansvar på nationell nivå för oberoende testning och kartläggning av medicintekniska produkter. Detta är en förutsättning för att bedriva patientsäker och kostnadseffektiv hjälpmedelsverksamhet. Det finns få objektivt testade hjälpmedel ur ett evidensperspektiv. Risk finns dels att hjälpmedel tas in på bräckliga grunder med tveksam kvalitet, dels att utredningsarbete bedrivs lokalt utan kännedom om varandra. Patientsäkerhet och kostnadseffektivitet måste säkras.

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom förslag om tillgång till kunskapsbaserade underlag där nya hjälpmedel och nya innovationers nytta, effekt och kostnadseffektivitet är bedömda.

Region Jämtland Härjedalen förväntar sig att utöver kartläggning av befintligt kunskapsläge, ska SBU även vara aktiva i att stimulera till ny forskning.

Region Jämtland Härjedalen anser att det behövs nationell testverksamhet för att säkerställa patientsäkerhet och kostnadseffektivitet.

Reflektion

Betänkandet innehåller bra kartläggning, men Region Jämtland Härjedalen efterlyser mer effektiva åtgärdsförslag som ska leda till mer jämlik hjälpmedelsförsörjning.

Konsekvenser

För miljön: Risker finns att hjälpmedel som inte utprovats tillräckligt ej blir använda och således kan bli till skada ur miljösynpunkt. Risk för negativa konsekvenser för miljön och fel nyttjande av kompetens, om personal från hälso- och sjukvården förväntas åka många mil i ett stort län för besök och deltagande i uppföljningsmöten p.g.a. att team runt barn t.ex. inom elevhälsan inte är komplett kompetensmässigt.

För barn och unga: Betänkandet bör vara positivt för flickor och pojkar med behov av hjälpmedel för att kompensera funktionshinder.

Jämlikhet: Betänkandet resonerar omkring jämlikhet avseende tillgång till hjälpmedel, där man konstaterar att fler kvinnor än män har förskrivna hjälpmedel. Betänkandet konstaterar därefter att kvinnor blir äldre och därigenom får ökat behov av hjälpmedel p.g.a. detta. Således uttrycker betänkandet ingen särskild konsekvens av lagda förslag med utgångspunkt tillgång till hjälpmedel baserat på behov.

Ekonomiska konsekvenser: För patienter finns i Region Jämtland Härjedalen få egenavgifter för hjälpmedel. Enligt sakkunniga inom området bedöms konsekvenser av eventuellt beslut om avgiftsbefrielse för befolkning under 18 år respektive över 85 år att inte få några negativa ekonomiska konsekvenser.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Christer Siwertsson (M)
Regionstyrelsens 1:e vice ordförande

Hans Svensson
Regiondirektör